

Katasztrófa-kezelési képzés a brit könyvtárakban

Elemi károk; Továbbképzés; Vezetés

A cikk a brit könyvtárak katasztrófa-kezelési politikáját és gyakorlatát vizsgáló éves projekt eddigi eredményeit adja közre, és az érintettek (könyvtárosok, levéltárosok, mentési vállalkozások, biztosítók, tűzoltók stb.) tapasztalatai alapján javaslatokat tesz a katasztrófa-kezelési képzés területeire. A könyvtárközi együttműködés lehetőségeivel is foglalkozik. Megállapítja, hogy minden könyvtárnak és tájékoztatási központnak meg kell tennie a megfelelő gyakorlati lépéseket a katasztrófák eshetőségének minimalizálására, és fel kell készülnie a gyors és hatékony beavatkozásra, amennyiben a katasztrófa mégis bekövetkezik. Ezért a képzés a vezetés katasztrófa-elhárítási programjának lényeges követelménye.

(Autoref.)

Lásd még 311

Szabványok, normatívák

96/248

KOKABI, Mortaza: Is the future of MARC assured? = *Libr.Rev.* 45.vol. 1996. 2.no. 68-72.p. Bibliogr. 21 tétel.

Biztosított-e a MARC jövője?

Formátum -gépi

A MARC szabványra épülő katalogizálás már több, mint 20 éves. Különféle szempontok szerint már eddig is sok kritika érte, és ma is sokan bírálják. A cikk áttekinti a MARC-ról a szakma különböző területein kialakult fontosabb negatív és pozitív véleményeket, és megvizsgálja a MARC jövőjének lehetőségeit a technológiai innováció fényében. Megállapítja, hogy a MARC a bibliográfiai információk közvetítésének továbbra is értékes eszköze marad.

(Autoref.)

96/249

DEMPSEY, Lorcan - RUSSELL, Rosemary - KIRRIEMUIR, John: Towards distributed library systems: Z39.50 in an European context = *Program.* 30.vol. 1996. 1.no. 1-22.p. Bibliogr. 25 tétel.

Az osztott könyvtári rendszerek felé: a Z39.50 európai vonatkozásai

Integrált gépi rendszer; Szabvány; Számítógéphálózat; Távközlés

Az Egyesült Királyságban a Z39.50 információkeresési protokoll nagy érdeklődést váltott ki, de eddig csak igen csekély mértékben alkalmazták. A cikk funkcionális szempontból áttekinti a protokollt és az egyéb, hasonló feladatú szabványokat (SR, TCP/IP, OSI). Ismertet néhány európai alkalmazást (IRIS, DALI, EUROPAGATE, PICA, SOCKER stb.), és foglalkozik a Z39.50 jövőbeli használatának és elfogadásának kérdéseivel. Leszögezi, hogy a Z39.50 a jövő osztott információkeresési rendszereinek kulcsfontosságú alkotórésze, de a hatékony alkalmazás érdekében egyéb protollokat és szolgáltatásokat is figyelembe kell venni.

(Autoref. alapján)

KÖNYVTÁRAK ÉS TÁJÉKOZTATÁSI INTÉZMÉNYEK

Nemzeti könyvtárak

96/250

VOLODIN, B.F.: Nacional'naâ biblioteka: dva humanitarnyh aspekta = *Bibliotekoved.* 1995. 4/5.no. 14-19.p. Bibliogr.

A nemzeti könyvtár: két humanitárius szempont

Nemzeti könyvtár

A volt szocialista országok könyvtárügyében végbement változások nem hagyták érintetlenül a nemzeti könyvtárakat sem, és a nemzeti könyvtári funkciók újragondolásában csúcsondultak ki. A cikk két szempontból tárgyalja a kérdést: a nemzeti könyvtár szerepét a tudományos–műszaki tájékoztatás országos rendszerével, illetve az ún. kutatókönyvtárakkal kapcsolatban vizsgálja.

1.) A Szovjetunióban kialakított szigorú könyvtári hierarchia tetejét a „szocialista típusú” nemzeti könyvtárnak nevezett könyvtár jelentette, de valójában nagyon szerény szerepe volt az ország tájékoztatási rendszerében mind finanszírozását, mind reális lehetőségeit tekintve.

Az 50-es években nagy hangsúlyt helyeztek az ágazati tájékoztatási rendszerek kiépítésére. Ennek eredményeképpen a 80-as évek végére két külön könyvtári világ alakult ki: egyiket a nemzetközi folyamatokban is részt vevő és viszonylag jól felszerelt, „gazdag” tájékoztatási intézmények és nagy szakkönyvtárak, másikat az ún. általános (közművelődésinek is nevezhető) könyvtárak alkották, amelyek szegények voltak és a maradékelv szerinti anyagi ellátásban részesültek. Az utóbbiak feladata volt „a dolgozók kommunista szellemű nevelése”, a szaktájékoztatásban csak annyira vettek részt, amennyire ezt feladatuk teljesítése megkívánta. A szaktájékoztatási rendszerben még a Lenin Könyvtár is csak korlátozott körben, mint kulturális és művészeti információs központ vett részt.

A rendszerváltást követően a fő feladat az országos könyvtári rendszer kiépítése lett, aminek kulcsintézménye a nemzeti könyvtár. Elvesztette a jelentőségét a szaktájékoztatási rendszerben betöltött szerepének firtatása, sőt elkezdtek fontosságát különösen hangsúlyozni. A tájékoztatási rendszer új koncepciója a rendszer központi intézményének a Lenin Könyvtárból kialakult nemzeti könyvtárat tekinti, amely a moszkvai nagykönyvtárakkal együtt közös, elektronikus katalógust épít, összehangolja az állománygyarapítást és egyezteteti funkcióit. Ez az együttműködés azonban nem önkéntes alapon és a kölcsönös érdekelttség talaján alakul ki, ha-

nem újra csak szigorú állami rendszerben, amelyben nincs helye az alulról jövő kezdeményezéseknek, illetve a könyvtárak regionális együttműködésének. Ettől az új (valójában a régi séma szerint működő) rendszertől várják az információhoz jutás esélyegyenlőségének biztosítását, mégpedig a sok pénzt igénylő számítógépesítés segítségével, figyelmen kívül hagyva, hogy az elmúlt évtizedekben a nem humán szakterület könyvtárait aránytalan mértékben fejlesztették a humán szféra rovására.

2.) A humán profilú könyvtár, beleértve a nemzeti könyvtárat is, nem pusztán a témába vágó irodalom gyűjtőhelye, hanem a könyvtárügy fejlődésének olyan képződménye, amelyet korábban kevésbé vizsgáltak. A nemzeti könyvtárak vizsgálata hagyományosan a funkcióik tanulmányozásából indul ki, és a kutatók több-kevesebb, elsődleges, illetve másodlagos funkcióval ruházzák fel e könyvtárakat. A valóságban „tiszta” nemzeti könyvtár talán nincs is. Mindnek sajátos története, hagyományai vannak, és gazdag gyűjteményét hozzáférhetővé téve mind el lát a „nemzetin” kívül más könyvtári funkciókat is, pl. kutatókönyvtárként, tudományos könyvtárként működik. A „kutatókönyvtár” terminus nem szilárdult meg, az egyes országokban eltér a használata. A cikk szerzőjéhez legközelebb B. Fabian német kutató megfogalmazása áll, aki tudományos könyvtárnak azt a könyvtárat tartja, amely a tudományos irodalmat a diszciplínák specifikumainak figyelembe vétele nélkül gyűjti. Olvasóik szükségletei alapján élesen elhatárolja egymástól a természettudományi és a humán profilú könyvtárakat: az első olvasóit főként a tudományterület legújabb irodalma érdekli (igényeik kielégítésében az információs központok, adatbankok játsszák a fő szerepet), míg a második olvasóinak elsősorban a teljes szövegre van szükségük, általában időhatárok nélkül. Mindezek miatt nem lehet e könyvtárakat „egy kaptafára” fejleszteni. A régi állományokat speciális védelemben kell részesíteni.

A kutatókönyvtár típusa a papír nélküli, elektronikus könyvtárak létrejöttére válaszul tűnt fel, vagyis szemben a könyvtárak tiszta technokrata, a hagyományos könyvtárak eltűnését jósoló megközelítésével. Ráadásul abban az időben, amikor a technikai fejlődés lehetővé tette a megfelelő mélységű feltárást nyújtó elektronikus katalógusok online elérését, illetve az eredeti dokumentum helyett mikroformátumú másolatok szol-

gáltatását. Ez nagy távlatokat nyit a kutatókönyvtárak előtt. (A legjobb „kutatókönyvtárak”-ká Európában éppen a nemzeti könyvtárak váltak, mint pl. az angol vagy a francia nemzeti könyvtár.)

Az orosz (a szentpétervári és a moszkvai) nemzeti könyvtárak még nem jutottak el erre a szintre. A külföldi példák közül még a németet is tanulmányozni kell, amely azt mutatja, hogy lehet a regionális könyvtárak bevonásával létrehozni a nemzeti „könyv-archívumot”. Az orosz nemzeti könyvtárnak mindenesetre mihamarabb fel kell tárnia „kutatókönyvtári” lehetőségeit, ha bizonyítani akarja jogát a könyvtárak közötti vezető szerepre.

(Rácz Ágnes)

Lásd még 224, 235

Egyetemi és felsőoktatási könyvtárak

96/251

SAMEK, René - FOREJT, Martin: Open Czechs = Libr.Assoc.Rec. 97.vol. 1995. 12.no. 661.p.

A Közép-Európai Egyetem könyvtárának bemutatása

Egyetemi könyvtár

A Közép-Európai Egyetem (Central European University, CEU) prágai részlegének könyvtárát 1991-ben alapították. Mára 20 ezer kötetes könyvgyűjteménnyel rendelkezik és 400 nyugati folyóiratcímre fizet elő. Gyűjtőkörébe tartozik az oktatott tárgyaknak megfelelően a szociológia, az európai tanulmányok, a nacionalizmus és a nemzetközi kapcsolatok. A könyvtár átfogó társadalomtudományi gyűjtemény kialakítását tűzte ki céljául, és a régió egészének kutatóit szeretné szolgálni. Állományának egy része vásárlásból származik, jó kapcsolatai alakultak ki az oxfordi Blackwell céggel. Emellett számos adományban részesült, többek között hozzá került Karl Deutsch hagyatéka.

A CEU prágai könyvtára az első teljességgel automatizált könyvtár Csehországban. A Geac Advance rendszert használják. Hamarosan elér-

hető lesz a könyvtár online katalógusa az Interneten. Aláírás előtt áll egy megegyezés az OCLC-vel a FirstSearch és az Epic szolgáltatás igénybe vételéről. Az állományból hiányzó és Csehországban sem beszerezhető műveket a British Library dokumentumszolgáltató központjától kérik meg.

A könyvtár nemzetközi személyzettel dolgozik. Angol könyvtárosok nagy segítséget nyújtottak létrehozásában. Könyvtári munkájuk mellett előadásokat is tartottak a szélesebb cseh könyvtári szakma számára. A CEU könyvtárában gyakran szerveznek nyílt napokat. A könyvtár gyakorlati támogatást is nyújtott a cseh könyvtárak cseretevékenységéhez azzal, hogy átvállalta a postaköltséget.

(Hegyközi Ilona)

Lásd még 240, 261-262, 272, 275, 280, 289, 305, 310-311, 318

Közművelődési könyvtárak

96/252

BEER, Elke - FLEMMING, Arend - GLAUBRECHT, Sybille [et al.]: Entwicklung der Öffentlichen Bibliotheken in den neuen Bundesländern = Bibliothek. 19.Jg. 1995. 3.no. 295-321.p.

Res. angol és francia nyelven

A közművelődési könyvtárak fejlődése az új tartományokban 1989 és 1994 között

Állományalakítás; Felmérés [forma]; Gépi feldolgozás könyvtárban -általában; Közművelődési könyvtár; Személyzet

1. 1990/91-ben a kelet-német közművelődési könyvtárak új szakaszba kerültek. Bár olvasótáboruk ezidőtájt visszaesett, néhány kivételtől eltekintve nekikezdték a váltók átállításának.

2. 1990/91-ben olyan nagyságrendű állományátrétegződés történt, amilyenre a világháború óta nem volt példa. A gyarapítás ezekben az években messze elmaradt a kivonás mögött. Az állomány mennyiségi visszaesése akkor volt, hogy máig sem érte el az NDK időszak

csúcseredményeit. Ugyanakkor a címek száma, tehát a választék ma már mennyiségileg is nagyobb, mint az NDK időkben.

3. A fordulat előtti állományhoz mért új beszerzések kvótája eléri a 75%-ot.

Új médiumok (számítógépes programok, Audio-CD, CD-ROM, videokazetták stb.), amelyek 1989 előtt csak kivételképpen voltak jelen, ma az állományban fontos szerepet játszanak.

4. A kölcsönzések száma 1990/91-ben drasztikusan csökkent, majd váltakozó gyorsasággal emelkedni kezdett. Helyenként hamar elérte a korábbi szintet, máshol csak a legutóbbi években.

A beiratkozott olvasók száma általában visszaesett.

5. A személyzet helyenként drasztikus csökkentése nem jelentett ugyan tömeges elbocsátási hullámot, de a tartós takarékosági intézkedések a szakma elöregedésének veszélyével járnak, és különösen rossz perspektívát nyújtanak a végzős könyvtároshallgatók számára.

6. 1991/92-ben a közművelődési könyvtárak állománya gazdagabban gyarapodott, mint történetük során bármikor. A Szövetségi Köztársaság azonban beszüntette hozzájárulását, és könnyen belátható, hogy a jövőben a tartományok hozzájárulásai is drasztikusan csökkenni fognak.

7. A közkönyvtárak lehetséges új jogi és szervezeti formáiról Kelet-Németországban sokat vitatkoztak ugyan, de mindeddig nem próbálták ki intenzíven ezeket a megoldásokat.

A számítógép alkalmazása terén a könyvtárak eredményei igen heterogének. Ebben a vonatkozásban nincs nagy különbség Kelet- és Nyugat-Németország könyvtárai között. Néhány közművelődési könyvtárnak sikerült a tudományos könyvtárakkal és azok számítógépes hálózataival kompatibilis rendszert kiépítenie, ezek azonban kivételnek számítanak.

8. Jelentős építkezés leginkább azokban a könyvtárakban történt, amelyek műemlék épületben működnek. A műemlékek rendbehozatalára ui. könnyen lehetett anyagi eszközöket biztosítani.

9. A különféle könyvtártípusok közül az átalakulásból megerősödve kerültek ki a központi (közveti) könyvtárak. Problematikussá vált a városi fiókkönyvtárak helyzete. A szakszervezeti könyvtáraknak csak igen ritka esetben sikerült (a lakóhelyi könyvtárak fiókjaiaként) fennmaradniuk. A tiszteletdíjas kölcsönzőhelyek mindenütt megszűntek.

10. A korábbi területi módszertani munkát általában az állami könyvtárellátó szakmai központok vették át. Az ellátatlan területek problémáját gyakran könyvtári autóbuszok üzembehelezésével oldották meg.

11. Összességében a könyvtárügynek sikerült megbirkóznia a változás problémáival. A leg súlyosabb gondot az jelentette, hogy az éveken át tervszerűen felépített állomány egyik napról a másikra elértéktelenedett, ezt a problémát azonban a Szövetségi Köztársaság és a tartományok segítségével és nem utolsó sorban az elkötelezett könyvtárosok munkájával sikerült megoldani.

12. Az új tartományok könyvtárainak további fejlődése a jövőben a helyi adottságoztól fog függeni. Az egyes települések között várhatóan jelentős különbségek lesznek – hasonlóan a régi tartományokhoz – ezeket a különbségeket a tartományok csak mérsékelni tudják. Mindenekelőtt azonban annak kell örülnünk, hogy az „olvasó ország” régi jelszava nem avul el, ha az új tartományok eddigi fejlődési tendenciájukat képesek lesznek a továbbiakban is megtartani, sőt erősíteni.

(Katsányi Sándor)

96/253

BORCHARDT, P[eter]: Berliner Bibliotheken: ZLB = AGB + BStB = Bibliotheksdienst. 30.Jg. 1996. 3.no. 479-482.p.

Berlini könyvtárak: az Amerika Gedenkbibliothek (AGB) és a Berlini Városi Könyvtár (BStB) Berlini Központi és Tartományi Könyvtár (ZLB) néven egyesül

Általános tudományos könyvtár; Fejlesztési terv; Regionális könyvtár; Városi könyvtár

A két Berlin újraegyesítése előtt két központi városi könyvtár működött a városban: a Berlini Városi Könyvtár Kelet-Berlinben és az Amerika-Emlékkönyvtár Nyugat-Berlinben. A két intézményt közös igazgatóság és gazdasági vezetés alatt egyesítették „Központi és Tartományi Könyvtár, Berlin” néven, gyakorlatilag azonban a két régi gyűjtemény továbbra is helyileg elkülönülve, saját korábbi épületében működik.

Az egyesítés körülményeiről és a további tervekről több cikk részletesen beszámolt. (Ld. Könyvtári Figyelő 93/1., 62-67.p.; 96/045.)

Az egyesítés egyik első, kézzel fogható terméke egy új, közös Berlin-Gyűjtemény létrehívása. A gyűjtemény a „Berlin-tanulmányok Központja” nevet viseli és a Központi és Tartományi Könyvtár, Berlin egységként működik. Székhelye az ún. Ribbeck-ház, a város egyik legrégebb fennmaradt renszansz épülete (Breite-Strasse 32-36.).

Az új intézmény feladata, hogy a Berlin múltját, jelenét vagy jövőjét tanulmányozni kívánókat dokumentumokkal és információkkal szolgálja, együttműködve a város hasonló intézményeivel. A cél nem az volt, hogy a kutatók számára egy túlzottan is specializált tudományos kutatóhelyet hozzanak létre, hanem hogy létrejöjjön egy olyan hely, ahol az egészen különböző szempontú érdeklődők (a kutatóktól a turistáig) megfelelő információhoz juthatnak. A Ribbeck-házi központtól azt várják, hogy váljék vonzó otthonává a találkozásoknak, az ismereteknek, az információknak, az elgondolkoztatásnak, de a szórakozásnak is. Ezt egyrészt a jól válogatott Berlin-könyvtár, másrészt a számítástechnikailag jól felszerelt információs centrum szolgálja. Az utóbbiban kiemelt szerepet játszanak a számítógépes hálózatok, különösen az Internet lehetőségei. Ezen az úton kívánják a Berlinre vonatkozó információkat összefogni és széles érdeklődő kör számára biztosítani. A Ribbeck-ház Internet-kávéháza lesz hivatva megkönnyíteni a használók részére a számítógépes információkeresést és biztosítani a kellemes légkört.

A központ munkájának alapjául a korábbi Berlieni Városi Könyvtár Berlin-Könyvtára és az Amerika-Emlékkönyvtár Berlin-Gyűjteménye szolgál. A Berlin-bibliográfiát, melyet eddig a Berlieni Városi Könyvtárban szerkesztettek, a jövőben a Berlin-tanulmányok Központja fogja készíteni.

(Katsányi Sándor)

96/254

LANGE, Jürgen: Gespentesches aus Ulm? Die Stadtbibliothek als aktiver Teilnehmer am Bibliotheksservicezentrum Baden-Württemberg = Buch Bibl. 48.Jg. 1996. 2.no. 166-170.p.

Res. angol nyelven

Az ulmi városi könyvtár mint a Baden-Württembergi Könyvtári Szolgáltatási Központ aktív résztvevője

Feldolgozó munka; Gépi könyvtári hálózat; Szolgáltatások átvétele; Városi könyvtár

Németországban jelenleg is vita tárgya a közművelődési könyvtárak részvétele az elektronikus könyvtári hálózatokban. Az ulmi városi könyvtár abban a szerencsés helyzetben van, hogy részese lehet a BSZ (Bibliotheksservicezentrum Baden-Württemberg) hálózati munkájának.

A közművelődési könyvtárak hálózatokban való részvételét a Német Könyvtárosegyesületek Szövetsége (Bundesvereinigung Deutscher Bibliotheksverb(ände) is támogatja. A politika részéről egy 1994-es kultuszminiszteri konferencia ajánlása mondja ki a könyvtárak helyi, regionális és régiók feletti hálózatokban való részvételének szükségességét a lakosság ellátása érdekében.

Az ulmi városi könyvtár olyan sajátosságokkal bír, amelyek részben megmagyarázzák a gépi hálózatban való erős kötelezettségét. Egy közművelődési és egy tudományos részlegből áll, melyek katalógusait, tájékoztató állományukat és más munkaeszközeiket, valamint az állományuk feltárását meghatározó szabályrendszer tekintve is külön egységként működtek eddig, és most egyesítésükön fáradoznak. A tudományos részleg ellátja a regionális bibliográfiai feladatokat, emellett vezető könyvtára a Biberach, Ravensburg és Heidenheim könyvtárai közti kölcsönzési forgalomnak. Mivel 1993-tól a tartomány tudományos könyvtárai új gyarapodásukat egymással szövetségben, számítógéppel katalogizálták, az ulmi könyvtár tudományos részlegének is csatlakoznia kellett ehhez, ha fenn akarta tartani vezető könyvtári funkcióját. 1993 januárja óta így 47 ezer címet vittek fel gépre e részlegben. A közművelődési részleg később bekapcsolódva a munkába, 1995 júniusa óta végzi a szövetségben állományának kurrens és retrospektív feltárását.

A hálózati szövetségben való részvétel több munkaterületet érintett közvetlenül:

– szerzeményezés, katalogizálás: a közművelődési részleg az ekz kiadványai segítségével gyarapít és megkapta azt a jogot, hogy a könyvekhez tartozó annotációkat is gépre vigye, így

ezek majd az egész hálózatban kereshetők lesznek;

– külső adatok átvétele: a közművelődési részlegben 98-99, a tudományos részlegben 90 százalékos a Deutsche Bibliothek-ből, illetve a BSZ „Kata” adatbankjából másolt tételek aránya;

– könyvtárközi kölcsönzési forgalom: évi 2500 körüli megrendelés várható a közművelődési részlegben a környező településekről, főként a pszichológia, a technika és az informatika területén;

– tájékoztató szolgálat: a hálózat elérési lehetősége és információgazdagsága a tájékoztatásban is új távlatokat nyit, jelenleg kb. 5 milliós állomány segíti az olvasók felvilágosítását;

– katalógizálási szabályzat: a szövetségben egységesen a RAK-WB (Regeln für die Alphabetische Katalogisierung) alapján katalógizálnak.

Az ulmi városi könyvtár két részlegének egyesítése mellett tervezik egy központi szolgálat kiépítését is. 1997 végére befejezik a közművelődési részleg állományának számítógépes feltárását, majd a tudományos részleg és a fiókönyvtárak állománya következik. Új könyvtári rendszert vezetnek be, hozzáférést kapnak az Internethez, és optimalizálják a hálózat használatát.

Az ulmi könyvtár nyomán a közművelődési könyvtárak tényleges csatlakozása a tudományos könyvtárakat már tömörítő hálózathoz biztosíthatná az egyenlő életfeltételek követelményét az információs területen, és ellene tudna hatni e téren a társadalom megosztottságának is.

(Lukácsné Varga Judit)

Lásd még 232-233, 257, 277, 287, 290-291, 295, 323

Tudományos és szakkönyvtárak

Lásd 322

Gyermek- és ifjúsági könyvtárak

Lásd 267

Egyéb könyvtárak

96/255

BÜNTÉR, Miroslav: Stanou se z knihoven videostřediska? Několik poznámek o situaci armádních knihoven = Čtenář. 47.roč. 1995. 12.no. 458-459.p.

Videoközpontok lesznek-e a könyvtárakból? Néhány megjegyzés a hadsereg könyvtárainak helyzetéről

Katonai könyvtár

A „bársonyos” forradalom, illetve Csehszlovákia megszűnte óta a hadsereg keretében működő (közművelődési) könyvtárak sokféle „traumának” voltak kitéve (megszüntetés, összevonás, áthelyezés). Míg a Csehszlovák Szövetségi Köztársaság szétesése előtt a cseh országrészben több mint 400 katonai könyvtár működött, a mai Cseh Köztársaságban mintegy 150 maradt belőlük. Eközben hangsúlyozni kell: a megmaradt könyvtárak fele része a legkisebb helyi közművelődési könyvtárak színvonalán áll – az is csak jóakarattal.

A hadseregben végzendő kulturális munkát illetően ugyan elfogadást nyert egyfajta koncepció (több alakulat számára létesítendő helyőrségi házak formájában), ám az messze van a megvalósítástól. S a közeljövőben nincs sok remény arra, hogy a helyőrségi házi könyvtárak mindegyikében egy-egy könyvtáros (könyvtárosnő) dolgozzon. „Mutatóban” jelenleg 2 olyan helyőrségi ház akad, ahol megvalósult az iménti foglalkoztatási követelmény.

Egyébként a katonai könyvtárak korábban is gyengén voltak ellátva személyzettel. Erre a gyengén ellátott könyvtári hálózatra telepítették rá annak idején, még 1987-89-ben a videokazettákkal való ellátás feladatát. A videokazetták kölcsönzése mindjárt nagy népszerűsége tett szert, annak ellenére is, hogy akkoriban még az „ideológiai fejlődés” felgyorsulását és elmélyülését várták tőle.

A videokazetták kölcsönzése napjainkban is katonai könyvtári feladat maradt, legalábbis a 33 legjelentősebb katonai könyvtárban. Sőt: a kazettakölcsönzés teljesen háttérbe szorította (beszerzési kereteskül) a könyvtári feladatokat.

Egyébként a kazettavásárlás jelenleg is központián történik, de most már nem az uniformizálási törekvések, hanem a 15%-os árkedvezmény miatt, amelynek elnyerésére éppen a szűkös beszerzési keretek kényszerítik az illetékeseket.

A referált helyzetjelentés záró bekezdése a következő: „Arra a kérdésre, hogy a szóban forgó könyvtárak kazettakölcsönzővé alakulnak-e át, ma még nem adható egyértelmű felelet. Remélem azonban, hogy ez meghatározó többségükben nem következik be. A katonai (közművelődési) könyvtárak ennek ellenére válaszút elé érkeztek. Szerényen és szerény körülmények között tevékenykednek. Csak hogy mindez a mai mozgalmas időszakban már nem elégséges.”

(Futala Tibor)

MUNKAFOLYAMATOK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK

Általános kérdések

96/256

STEEL, Virginia - WELCH, C. Brigid [ed.]: The future of information services = J. Libr. Admin. 20. vol. 1995. 3/4. no. 1-196. p.

Az információszolgáltatás jövője. (Tematikus szám, 12 közlemény)

Egyetemi könyvtár; Együttműködés -nemzetközi; Információipar; Könyvtárosképzés és, dokumentálóképzés; Prognózis; Számítógép-hálózat; Tájékoztató munka

[A forrás-folyóirat az alábbi címen szerezhető be: HAWORTH DOCUMENT DELIVERY CEN-

TER, Haworth Press, Inc., 10 Alice Street, Binghamton, N.Y. 13904]

A közlemények címe: Mi mindent kíván a vezetőtől az információszolgáltatás jövője? – Rendszerszemléletű gondolkozás az információszolgáltatás terén. – „Útkövezés”: a városi elektronikus információs infrastruktúra kiépítése. – Tájékoztató szolgáltatások és gazdasági fejlődés: új lehetőségek az együttműködésre. – Nemzetközi és külföldi tájékoztató szolgáltatások a táguló globális közösségben. – A képzés jövője. – Könyvtári és tájékoztató tanulmányok a 21. századi gyakorló szakember számára. – A referenz most és majd. – Együttműködés a felsőoktatással: a könyvtárak jövője. – A jövő útjai a kormányzati információk ügyében. – A térítéses szolgáltatások és a könyvtárak jövője. – A tájékoztató szakember szerepe a térítéses szolgáltatások kiválasztásában.

Állomány, állományalakítás

96/257

DROBNICKI, John A. [et al.]: Holocaust-denial literature in public libraries: an investigation of public librarians' attitudes regarding acquisition and access = Public. Acc. Serv. Q. 1. vol. 1996. 1. no. 5-40. p.

Holocaust-tagadó könyvek a közművelődési könyvtárakban: a könyvtárosok véleménye ezek beszerzéséről és hozzáférhetővé tételéről

Felmérés [forma]; Ismeretterjesztő irodalom; Közművelődési könyvtár; Olvasáskorlátozás; Szakirodalom -történettudományi; Tájékoztató szabadsága

A tanulmány a közkönyvtárosok hozzáállását és véleményét vizsgálta az intellektuális szabadsággal, az állomány kiegyensúlyozottságával és az igazságuk tekintetében vitatott művekkel kapcsolatban. A felmérés a náci tömegpusztítást, a Holocaust-ot tagadó irodalomra összpontosított, amely megkísérli vitatni, illetve egyenesen ta-